

ALLÂH'IN SEVGİLİ KULU HZ. MUHAMMED

Tahir Tural

I- Konunun Plânı

A- Hz. Peygamberi genel manada tanıma

B- Hz. Peygamberin bazı vasıfları

a- O, bir insandı ve insanlara değer verirdi

b- O, çalışan ve tembelliği sevmeyen bir insandı

c- O, müsamahakar ve hoş görülü bir insandı

d- O, inançlara saygılıydı

e- O, barış insanıydı

II- Konunun açılımı ve işlenişi

Konuya Peygamberimizin bir insan olduğunu, peygamberlikle vazifelendirildiğini anlatmakla girilir ve bunun insanlık için bir rahmet olduğu aktarılır. Peygamberimizin bizlere örnek olduğu ve onu örnek aldığımızda hayatımızın huzurlu olacağı aktarılır. Daha sonra da onun yüce vasıflarından toplumu ilgilendiren beş ana vasfı anlatılarak konuya son verilir.

III- Konunun özet sunumu

Yüce Allâh Kurân-ı Kerim'de Peygamberimiz (s.a.v.)'in bizim gibi bir insan olduğunu, O'nun peygamberlikle vazifelendirildiğini belirtiyor. (Kehf, 18/ 110) Diğer bir ayeti kerimede ise âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimiz (s.a.v.)'in büyük ahlak sahibi olduğunu (Kalem, 68/ 4) ve Allâh'ın Rasûlünde müslümanlar için güzel bir örnek bulunduğunu (Ahzab, 33/ 21) bildiriliyor.

O'nun çevresinde yaşamış ve onun rahle-i tedrisinden yetişmiş olan Ashâbı Kirâm, O'nun yaşayışının Kur'ân'ı yansıttığını belirtmektedirler. Âlemlerin hürmetine yaratıldığı, O büyük insanı tanıtmak ve O'nun vasıflarını aktarmak çok zordur. Ancak günlük hayatından misaller anlatarak O, yüce insanı tanıtmaya çalışacağız

O bir insandı ve insanlara değer verirdi.

Bizler gibi oturup kalkan, yiyip içen, yatan uyuyan, evlenen ve çocuk sahibi olan, nihayet sonunda da ölen örnek bir peygamberdir. Şayet melek bir Peygamber olsaydı başarılı olmayacağı bilinen bir husustur. Zira

insanlar emir ve yasaklar konusunda onun melek olduğunu, dolayısıyla da dini rahat yaşadığını öne sürecekler ve yaşamamaya mazeret ve malzeme yapacaklardı. Ayrıca Küreyş onun insan olmasını yadırgadı. “Bu ne biçim bir Peygamber, bizim gibi yemek yiyor ve sokaklarda dolaşüyor” (Furkan, 24/78) demekten kendilerini alamadılar. Halbuki O, melek olsaydı, meleklerden oluşan bir toplumun Peygamberi olması gerekecekti. (İsra, 17/95) Ama o, her seferinde kendisinin bir kul, bir insan olduğunu, bir Peygamber olduğunu kendilerine hatırlatıyor ve Allah dilemedikçe normal insanlar gibi gaybı bilmeyeceğini, fayda ve zarar veremeyeceğini, yağmur yağdıramayacağını ve hazinelerin yanında olmadığını kendilerine anlatarak insan olduğuna vurgu yapıyordu. Aralarındaki farkın sadece ona vahiy gelmesi ve bunu insanlığa tebliğle görevlendirilmesi olduğunu belirtiyordu.

İnsan, varlıkların en şerefli ve mümtaz olanıdır. Dolayısıyla da her türlü saygıyı hak etmekte ve ona karşı yapılan hatalarda en büyük günahları oluşturmaktadır.

Zaten dinin gayesi, insanların inanç, can, ırz, nesil ve mal güvenliğini korumaktır. Bu beş hususu insan için zaruri saymıştır. Bu nedenle insanı haksız yere öldürme, inancından dolayı aşağılama, gıybet, iftira, haset, gurur, kibir, kin vb. gibi insanı manen yaralayan hususlar haram kılınmıştır. Aksine insanın en güzel ahlakla donatılmasını emretmiştir. Bu konuda da en güzel örnek kendisidir.

O, insana büyük değer verirdi. Yolda karşılaştığı kişilere önce kendisi selam verir, onlarla musafaha eder ve kendilerine dua ederdi. İnsanlara mütevazı bir şekilde yaklaşır, asla kibirlenmezdi. “Ey insanlar! Hepiniz Ademdensiniz, Adem ise topraktandır. İnsanlar tarağın dişleri gibi birbirine eşittir. Kimsenin diğerine takva dışında üstünlüğü yoktur”¹ buyurarak insanların aynı haklara sahip olduğunu ifade etmiş ve tek cümlede özetlemiştir.

O çalışan ve tembelliği sevmeyen bir insandı.

Hız. Peygamber her konuda olduğu gibi bu konuda da öncüdür. O, daima çalışmış, zamanını en iyi ve en verimli şekilde planlayarak dolu dolu bir hayat yaşamıştır. “İki günü birbirine eşit olan zarardadır”² buyurarak her gün bir önceki güne göre daha ilerde olmak durumundadır.

Hız. Peygamber meşru kazanç için yapılan uğraşların ibadet olduğunu vurgulamıştır. Bir gün sahabilerle birlikte oturmuş sohbet ediyorlardı. Bu

1 Tirmizi, Sünen, Menakıb 73 (3955) c. 5, s. 734; Müsned, 2/ 361,524

2 Acluni, Keşfu'l-Hafa, 2/ 323 (2406)

sıralarda bir genç erkence kalkıp biraz ilerde kazma kürek çalışıyordu. Ashaptan bazıları, “Ya Rasulellah! Keşke bu delikanlı burada sizin sohbetinizde bulunsa da Allah yolunda mesai sarf etmiş olsa” dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır: “Böyle söylemeyin. Eğer o genç insanlara el açmamak, onlardan müstağni olmak, çocuklarının nafakasını kazanmak için çalışıyorsa Allah yolundadır. Yaşlı ve zayıf düşmüş olan anne babasına yardımcı olmak, onların ihtiyaçlarını gidermek için çalışıyorsa Allah yolundadır.”³

Diğer bir hadislerinde ise “Dünya işlerinizi ıslah edip yoluna koyunuz. Ahiretinizi de ihmal etmeyip onun için çalışınız.”⁴ Peygamberimiz bu hadisleriyle dünya ahiret dengesinin kurulmasını temine çalışmaktadır. Biri diğeri aleyhine tercih edilmemeli belki ikisi birlikte dengeli olarak götürülmelidir. Bu husus oldukça önemli olduğu için Allah Teala Kurân-ı Kerim'de de bizleri bu dengeli yaşama yönlendiriyor. Yüce Allah Kur'an da :“Allah'ın sana verdiği mallardan onun yolunda harcayarak ahiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma “buyurmaktadır. (Kasas ,77)

Yüce Allah'ın bizim için koyduğu hayat kurallarına dikkat ederek beden sağlığımızı, ibadetlerimizi eda ederek ruh sağlığımızı koruruz. Zira biri diğerrinin aleyhine ihmal edildiği vakit bazı huzursuzluklar baş gösterir. Bu nedenle Peygamberimiz de; “Sizin hayırlınız dini için dünyasını, dünyası için de dinini terk etmez. Belki her ikisini birlikte çalışarak (kemale yürür.)⁵ Diğer bir hadislerinde ise “Başkalarına muhtaç olmamak, çoluk-çocuğunun mutluluğu ve komşularına yardım niyeti ile çalışan ve helalinden para kazananlar, yüzleri ak olarak Allah'a ulaşacaklardır.”⁶ “Helalinden çalışarak, yorgun bir vaziyette yatağa giren insanın günahları affedilecektir.”⁷

Tembellik kişinin en büyük düşmanıdır. Önce çalışma ruhunu öldürür, azmini kırar sonrada ümitsizliğe iter ve kişinin başarısızlığına sebebiyet verir. Bu nedenledir ki Peygamberimiz tembellikten Allah'a sığınmışlardır.⁸ Dikkatlerimizi çekmek ve bizleri bu tehlikeden uzaklaştırmak amacıyla bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır:

”Benim hakkınızda korktuğum şu dört şeyden sizde sakının:

3 Beyhaki, Sünen 7/ 479

4 İbni Mace, Sünen 2142,2143, c. 2 s. 725; Beyhaki, Sünen 7/264

5 C. Sağır 2/116; F.Kebir, 3/ 59; Keşf el-Hafa 2139

6 H. Basri Çantay, No: 33

7 C. Sağır 2/287

8 Müslim, Sahih, Zikir ve'd-dua 15/50 (2706) c.3 s. 2079

- 1- Şişmanlık,
- 2- Çok uyumak,
- 3- Tembellik,
- 4- İman zayıflığı.⁹

O müsamahakar ve hoş görülü bir insandı.

Peygamberimiz (s.a.) müsamahakar ve hoşgörülü bir büyük gönle sahipti. O'nun adı Allah tarafından "çok acıyan, çok şefkatli" (Tövbe, 9/128) manasına gelen kelimelerle birlikte yazıldı. Hizmetinde 10 sene bulunan Hz. Enes'in ifadesiyle bir defa bile "öf" dememişti, yapılan bir işe "niçin böyle yaptın" veya yapılmayana "niçin yapmadın" demeyecek kadar engin hoşgörü sahibiydi.

Hz. Enes (r.a.) naklettiğine göre, Peygamberimizle birlikte giderken bir bedevi peygamberimizin cübbesinden öylesine sert çekti ki, boynuna baktığımda tırmalandığını gördüm. Bedevi: Ey Muhammed! Yanında bulunan Allah'ın malından bana bir miktar verilmesini emret, dedi. "Peygamberimiz (s.a.) döndü, güldü ve ona bir şey verilmesini emretti."¹⁰

Ebu Sa'îdi'l-Hudrî radiyallahu anh anlatıyor: "Bir bedevi Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'a gelerek, Efendimizin uhdesinde bulunan alacağını istedi ve bunu yaparken sert davrandı. Hatta: "Borcunu ödeyinceye kadar seni tâciz edeceğim" dedi. Ashab-ı Kiram hazretleri bedeviyi azarlayıp: "Yazık sana! Kiminle konuştuğunu bilmiyorsun galiba!" dediler. Adam: "Ben hakkımı talep ediyorum" dedi. Aleyhissalâtu vesselâm, ashabına: "Sizler niçin hak sahibinden yana değilsiniz?" buyurdu ve Havle Bintu Kays radiyallahu anhâ'ya adam göndererek: "Sende kuru hurma varsa benim borcumu ödeyiver. Hurmamız gelince borcumuzu sana öderiz" dedi. Havle: "Hay hay! Babam sana kurban olsun Ey Allah'ın Resûlü!" dedi. Kadın, Resûlullah'a borç verdi, O'da bedeviye olan borcunu kapadı ve ayrıca yemek ikram etti. (Bu tavırdan memnun kalan) bedevi: "Borcunu güzelce ödedin. Allah da sana mükafatını tam versin" diye memnuniyetini ifade etti: Peygamberimiz de: "İşte bunlar (borcunu hakkıyla ödeyenler) insanların hayırlılarıdır. İçindeki zayıfların, incitilmeden haklarını alamadıkları bir cemiyet iflah olmaz" buyurdular."¹¹

9 Suyuti, Cem'u'l-Cevami, 832

10 Buhari, Sahih, Farzu'l-Humus 19 (2980) c.4 s.60

11 İbn mace, Ahkam 17 (2426) c.2 s.810

O inançlara saygılıydı.

Din ve vicdan hürriyeti, insanın sahip olduğu en önemli haklardan birisidir. İnsanlık bu hakkı koruma noktasında hiç çekinmeden ölümü dahi göze almıştır. Savaşlar en çok bu yüzden meydana gelmiştir ki tarih de bunun canlı şahididir. Dolayısıyla da günümüzde din ve vicdan hürriyeti hakkında kaydedilecek her gelişme, dünya barışına büyük katkı sağlayacaktır.

Hız. Peygamber (s.a.) ve güzide ashabı bu hak ve hürriyetlere çok değer verdikleri için herkesi, kendi dinini yaşama ve öğretmesine izin vermişlerdir. Zira inanç kişinin hür iradesiyle yapacağı bir seçimdir. Bu hususu Kurân-ı Kerim “Dinde zorlama yoktur, artık hak ile batıl iyice ayrılmıştır” (Bakara, 2/ 256) diyerek açık bir şekilde ortaya koyar. Zira insanları yaratan ve onlara her türlü nimeti veren Allah bile hiçbir zorlamaya yönelmeksizin, kendi yarattığı insanlara, kendisine inanıp inanmama hürriyeti vermişken (İnsan, 76/ 3), bazılarının kendilerini bu konuda yetkili görmelerinin anlamsızlığı ortadadır. Kurân-ı Kerim’de Allah Teala şöyle buyurmaktadır: “Ey Muhammed! Sen öğüt ver, çünkü sen ancak öğüt verirsin. Onların üzerinde zorlayıcı değilsin.” (Gaşiye, 88/21-22) İnsanlığı kurtuluşa ve doğruya davet etmek için gönderilen Peygambere tanınmayan bir yetki başkalarına nasıl tanınır!

Peygamberimiz (s.a.) Mekke’den Medine’ye hicretinden hemen sonra tanzim ettiği Medine sözleşmesinin 25. maddesinde özellikle bu konuya hasretmiş ve şöyle yazdırmıştır: “Yahudilerin dinleri kendilerine, mü’minlerin dinleri de kendilerinedir.”¹²

Necran heyetini İslama davet etmesine rağmen onlar bunu kabul etmemiş ancak kendileriyle imzalanan anlaşmada bu konu garanti altına alınmıştır. Şöyle ki: “Onların mallarına, canlarına, dini yaşamlarına, hazır bulunan ve bulunmayanlarına, ailelerine, mabetlerine ve az olsun çok olsun onların mülkiyetinde bulunan her şeye şamil olmak üzere, Allah’ın himayesi, Rasulullah’ın zimmeti Necranlılar ve onların tabileri üzerine haktır. Bütün piskopos ve papazlar görev yaptıkları kilisenin dışına, hiç bir rahip de kendi manastırı dışında bir yere alınıp gönderilmeyecektir.”¹³

İnsanların dinleri ya da dinlerine göre kutsal saydıkları şeyleri hafife almak, alay etmek veya onlara inananları rencide edecek kötü şeyler söylemek müslümana yakışan bir davranış değildir. Nitekim Allâh Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “Allah’tan başkasına tapanlara (ve putlarına)

12 M. Hamidullah, İslam Peygamberi (çev.Salih Tuğ), İstanbul 1990, 1, 196,208

13 M. Hamidullah, el-Vesaik, s.179; Diyanet İlmî Dergi, Özel Sayı, Peygamberimiz Hz. Muhammed

sövmeyin; sonra onlar da bilmeyerek Allah'a söverler. Böylece biz her ümmete kendi islerini câzip gösterdik. Sonunda dönüşleri Rablerinedir. Artık O ne yaptıklarını kendilerine bildirecektir.” (Enam, 6/ 108)

O, barış insanıydı.

Hız. Peygamber (s.a.) iç barışa fevkalade önem verir, doğan ihtilafları anında bertaraf etmeye çalışır, dargınları barıştıırır ve kavgaları önlemeye uğraşırdı. Sulha ve barışa yanaşmayan, affetmeyi kabullenmeyen inatçı kişiye Allah'ın buğzettiğini anlatırdı. Hatta Peygamberimiz insanların arasını bulmak için aslı olmadığı halde bir güzel ifade, bir hayrı söyleyenin¹⁴ yalancı sayılmayacağını belirtmiştir.

Sevgili peygamberimizin iç barışı sağlamak ve insanlar arasını ıslah etmek ile alakalı bir misal aktaralım: [Kübalılardan Amr b. Avf oğulları arasında kavga çıkmıştı. Hatta birbirlerine taş bile atmışlardı. Bunun üzerine Peygamberimiz ashaptan Übey b. Ka'b ve Süheyl b. Beyza (r.a.) gibi bazı zatlara da yanına alarak hadise yerine gitti. Anlaşmazlığı önlemeye ve kavgaya son vermeye ve onları barıştırmaya gayret ediyordu. Bu sırada da namaz vakti girmiş Hz. Bilal ezanı okumuştı. Epey beklenip de Peygamberimizin gelmedi görülünce Hz. Bilal , Hz. Ebu Bekir (r.a.)'a hitaben “Peygamberimiz insanların arasını ıslah ile meşgul, istersen namazı sen kıldırır” dedi. O da namaza durdu. Sonra efendimiz gelerek ilk safa durdu. Hz. Ebu Bekir hemen geri çekildi ve mihraba Peygamberimiz geçerek namazı kıldırdı.]¹⁵ Görüldüğü gibi Müslümanların arasını bulmak ve onları barıştırmak için namazı dahi ertelemiştir. İşi hallettikten sonra da namazı kılmıştır. Bu ise iç barışa verdiği önemi göstermektedir.

Diğer bir hadisi şeriflerinde Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır: “Müslümanın müslümana üç günden fazla dargın durması helal olmaz.”¹⁶

IV- Konu işlenirken başvurulabilecek bazı ayetler

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ
عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا

14 Tecrid, 8, 111 (1156)

15 Tecrid, 8/ 114-115 (1157)

16 Tecrid, 12/ 145 (1996)

“De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Su var ki) bana, İlâh'ınızın, sadece bir İlâh olduğu vah yolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi is yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın.” (Kehf, 18/110)

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ

“O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, kati yürekli olsaydın, hiç Süphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Su halde onları affet; bağışlanmaları için dua et.” (Ali İmran, 3/ 159)

V- Konu işlenirken başvurulabilecek bazı hadisler

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « لا تَبَاغَضُوا ، ولا تَحَاسَدُوا ، ولا تَدَابَرُوا ، ولا تَقَاطَعُوا
وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ، ولا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ «متفق عليه .”

“Birbirinize kin tutmayınız, hased etmeyiniz, sırt dönmeyiniz ve ilginizi kesmeyiniz. Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz. Bir müslümanın, din kardeşini üç günden fazla terk etmesi helâl değildir.”¹⁷

لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ ، فَيَنْمِي خَيْرًا أَوْ يَقُولُ خَيْرًا

“İnsanların arasını bulmak amaçla (aslı olmadığı halde) bunun için hayır kasdıyla söz ulaştıran veya hayır kastiyle yalan söyleyen, yalancı değildir.”¹⁸

أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ مَنْ هَجَرَ أَخَاهُ سَنَةً فَهُوَ كَسَفْكِ دَمِهِ

"Kim, din kardeşini bir yıl terkedip küs durursa, onun kanını dökmüş gibi günaha girer.”¹⁹

لَيْسَ خَيْرُكُمْ مَنْ تَرَكَ الدُّنْيَا لِلْآخِرَةِ وَلَا الْآخِرَةَ لِلدُّنْيَا وَلَكِنْ خَيْرُكُمْ مَنْ أَخَذَ مِنْ هَذِهِ
لِهَذِهِ

“Sizin hayırlınız dini için dünyasını, dünyası için de dinini terk etmez. Belki her ikisini birlikte alarak (kemale yürür.)²⁰

17 Buhari, Edeb 57 c. 7 s.88

18 Tecrid, 8/ 111- 1156

19 Ebû Dâvûd, Edeb 55 (4915) c.5 s. 216

20 F.Kebir,3/ 59;Keşf el-Hafa 2139

VI- Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

Konu aktarılırken yararlanılabilecek bazı ayetler: Kehf, 18/ 110; Kalem, 68/ 4; Ahzab, 33/ 21; Furkan, 24/78; İsrâ, 17/ 95; Kasas ,77; İnsan, 76/ 3. Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.), Diyanet İlmî Dergi, Özel Sayı. Doç. Dr. İbrahim Sarıçam, Hz. Peygamberin Evrensel Mesajı. İ. Canan, Hadis Ansiklopedisi. Asım Koksâl, Peygamberler Tarihi. Muhammed Hamidullah, Allah'ın elçisi Hz. Muhammed.